

# Selvgjort kan være velgjort

*af Jacob Folke Rasmussen*

*marts 2014*

I forbindelse med at midlerne til specialundervisning og specialpædagogiske indsatser i stigende grad lægges ud til de decentrale skole- og daginstitutionsledere, er der blandt nogle lærere, pædagoger og forældre en frygt for, at dette vil føre til dårligere løsninger for børn i vanskelige situationer. Dette kunne blive tilfældet, hvis det økonomiske incitament fik lederne til iværksætte lokale, hjemmestrikkede og utilstrækkelige løsninger frem for at betale for de gode velkvalificerede eksterne løsninger.

## **Billigere er ikke altid dårligere**

Jeg forstår godt denne frygt, og medgiver gerne, at sådanne bekymringer i visse kommuner er blevet til virkelighed. Samtidig tror jeg på, at der er andre mulige scenarier. Denne tro bygger jeg på, at skole- og daginstitutionslederne, som jeg kender dem, også har et stort ønske om, at det skal gå de børn, som er tilknyttet deres institutioner, godt. Faktisk er jeg ret sikker på, at det var dette kald, der oprindeligt fik dem til at vælge det job, som de har - og ikke ønsket om at blive økonomiske administratorer. Samtidig er det relevant at sætte spørgsmålstegn ved, om lokale, billigere løsninger pr. definition altid er dårligere end de tiltag, hvor barnet tilknyttes en specialskole eller en specialinstitution. Det kan de være - men vil de altid være det?

## **Gør-det-selv-balancen**

En retning at kigge, i vores søgen efter svar på hvordan man holder balancen mellem økonomi og kvalitet, kunne være at kaste et blik på de gør-det-selv projekter, som nogle af os kaster os ud i derhjemme. Hvis jeg kigger nærmere på mit eget gør-det-selv liv, så har det den parallel til skole- og daginstitutionsledernes situation, at jeg ved opstarten af et projekt også har to markante pejlemærker, som jeg navigerer efter. Jeg vil gerne ende med en løsning, der bliver så god som mulig og så billig som mulig. Mit ønske om at medtænke begge både kvalitet og økonomi betyder, at jeg bliver nødt til at finde en vej, som kombinerer disse to faktorer klogest muligt. En vej, hvor projektet ikke bliver så nemt for mig og kommer til at indbefatte så luksuriøse løsninger, at det ikke bliver til at betale. Men samtidig heller ikke en vej, hvor det bliver så billigt og hjemmefusket, at jeg ikke kan leve med slutproduktets kvalitet.

## **Tre veje at gå**

De færdigheder, som man på denne måde trækker på i planlægningen af hjemlige gør-det-selv projekter, giver håb for, at også skole- og daginstitutionsledere kan navigere klogt i deres valg af løsninger for børn og familier, som er kommet i vanskelige situationer. Hvad der er rigtigt at gøre, er ikke givet på forhånd, men må vælges ud fra opgavens karakter. Hvis vi bliver i parallellen til de hjemlige gør-det-selv løsninger, så findes der mindst tre forskellige måder, at sammensætte processen, så man rammer den gode balance mellem pris og kvalitet: Én hvor man løser opgaven selv, én hvor man får hjælp undervejs, og én hvor man overlader hele opgaven til en fagmand. Lad os kigge lidt nærmere på fordele og ulemper i hvert af disse scenarier.

### **Når det fremmer kvaliteten at gøre det selv**

Hvis man har på fornemmelsen, at man selv kan løse opgaven, ligger det samtidig i kortene, at der er penge at spare. Men de mulige besparelser er ikke det eneste, der kan tale for selv at begive sig ud i projektet. En mere kvalitativ grund, som jeg kender fra min egen gør-det-selv praksis, kan være, at jeg ofte på egen hånd er endt ud med et kvalitativt bedre slutresultat, end hvis jeg havde hyret en professionel håndværker. Dette på trods af, at mine færdigheder eller min erfaring ikke i sig selv har kunnet matche den professionelle. Det, der alligevel løfter kvaliteten, er mit forhåndskendskab til projektet; at jeg kender mit hus historie, at jeg ved hvilke materialer, der er i væggen, at jeg ved hvor ledningerne ligger og så videre. Mit engagement i at løsningen bliver optimal, er også større end håndværkerens. Jeg har en forhåndshistorie og en fremtid i forhånd til projektet, som resulterer i, at jeg medtænker nogle detaljer, som den professionelle ville have overset. Sidst men ikke mindst giver jeg mig også bedre tid, fordi projektet er "mit". Jeg er engang af en tømrer blevet udråbt til verdensmester i isolering, fordi jeg tilskar isoleringspladerne, så de passede sammen nærmest på millimeter. Det kvalitet havde en håndværker udefra ikke givet sig tid til at opnå.

### **Det, man kan med hjælp i dag, kan man selv i morgen**

En anden gør-det-selv variant, som jeg har rigtig gode erfaringer med, er, at betale en professionel til at sætte mig godt i gang, hvorefter jeg har kunnet arbejde 2-3 uger på egen hånd, indtil jeg nående en ny fase, som kaldte på lidt ny starthjælp. I denne type løsning blandes håndværkerens erfaringer med mit lokale kendskab og engagement. Instruktionen og feedbacken fra en faguddannet håndværker har ofte givet mig mod på at kaste mig ud i projekter, som ville have virket alt for uoverskuelige for mig, at give mig i kast med på egen

hånd. Samtidig har setup'et den fordel, at jeg ud over at få løst den aktuelle opgave også selv gradvist tilegner mig nye færdighed og derved over tid bliver mere og mere kompetent til at løse flere opgaver på egen hånd.

### **At kende sin begrænsning**

Den tredje variant handler om, at det også kan være en færdighed at kende sine begrænsninger som gør-det-selv mand eller kvinde. Der er løsninger, som man både af juridiske og kvalitative grunde ikke bør kaste sig ud i selv. Som enhver gør-det-selv entusiast ved, så kan det give bagslag og faktisk blive rigtig dyrt på den lange bane, hvis man på egen hånd forsøger at løse en problemstilling, som man ikke har de rette forudsætninger for. I disse tilfælde kan midlerne til en håndværker være godt givet ud, og man kan til gengæld nyde, at problemet bliver løst for en, og at man kan bruge sin energi på noget andet.

### **At navigere klogt**

Det er både mit håb og min tro, at skole- og daginstitutionslederne, når specialmidlerne er lagt ud, vil formå at navigere klogt i deres valg mellem disse tre scenarier. At de vil have øje for, at selvgjort somme tider er velgjort. At de vil have øje for somme tider at hente hjælp udefra - ikke med henblik på at nogen andre skal overtage opgaven, men ud fra en intention op at blive instrueret, inspireret og kvalificeret til at kunne selv. Og sidst men ikke mindst at de vil have øje for at bruge de penge, der skal til, hvis den lokale organisations viden og færdigheder ikke rækker.

### **Den pædagogiske sikkerhedsmærkning**

Forhåbentlig vil skole- og daginstitutionslederne fremadrettet have mod og færdigheder til at skabe gode og kvalitative gør-det-selv løsninger lokalt. Men ligesom der i byggemarkederne findes varer, der er mærket med "Bør kun installeres af en autoriseret håndværker" så vil der nok også fremover være problemstillinger, der er af karakteren "Bør kun håndteres af en specialiseret fagperson". Kunsten bliver at kende forskellen.